

همگرایی مذاهب اسلامی در احکام حقوق آوارگان؛ بستر شفقتورزی در تنشهای دولتهای اسلامی

نویسنده: مهدی خاقانی اصفهانی

چکیده:

شریعت رحمانی اسلام، حمایت حداکثری و سامان‌مند از آوارگان و انواع پناهیجویان ناشی از مخاصمات و بحران‌های انسانی غیرمخمسه‌ای را عرضه داشته و احکام و قواعد تبویب‌شده و وسیعی در قلمرو حقوق بشردوستانه مقرر داشته است که در چارچوب عهد الهی برای مسلمانان و حکومت اسلامی، منبع التزام واقع گردیده و ادله حاکم بر این احکام، دال بر تکلیف‌بودن پناه‌دهی به آوارگان و حمایت از آنان است. همگرایی مذاهب اسلامی در احکام رژیم فقهی آوارگان، بسیار عالمانه و الهام‌بخش برای قانونگذاران کشور‌های اسلامی در عصر حاضر است، اما وضعیت آوارگی در جهان نشانگر فزاینده‌تری بیشترین بحران فرامنطقه‌ای آوارگی، در همین کشور‌های اسلامی و ناشی از عواملی است که تکفیرگری، عدم رواداری و وحدت‌ستیزی و توجیه‌گری‌های تفرقه‌افکن و جنگ‌افزور است. بنیان نظری شفقت‌ورزی، ریشه در خوانش رحمانی از اسلام دارد و احکام فقهی آن نیز اشتراکات فراوانی میان مذاهب اسلامی داراست. این مقاله، به روش تحلیل تطبیقی، این فرضیه را پی‌می‌جوید که اشتراک فقهی کم‌نظیر مزبور، ظرفیت تقریب مذاهب اسلامی در جهت پاسداشت حقوق آوارگان ناشی از جنگ‌های اعتقادی دولت‌ها و گروه‌ها و نهضت‌های موسوم به اسلام‌گرا را تقویت می‌کند و دربردارنده استعداد برساخت «الگوی اسلامی حمایت از حقوق آوارگان جنگ‌های اعتقادی» است.